

بیماری تب مالت، یک عفونت باکتریایی است که از گاوها، گوسفندان یا بزهای آلوده و عفونی شده به انسان انتقال می‌یابد، این بیماری از انسان به انسان مسری نیست. این بیماری، در حیوان به نام سقط جنین واگیر موسوم است و به نام‌های دیگری نظیر تب مواج، تب دیوانه، تب مدیترانه‌ای نیز نامیده می‌شود. بروسلوز انسانی (تب مالت) ناشی از بروسلا ملی تنسیس در جاهایی که گوسفند و بز آلوده زیاد است خطر جدی بهداشت عمومی در آن مناطق می‌باشد و بیشتر در فصول تابستان و بهار یعنی فصل زایش و شیردهی دام‌ها دیده می‌شود.

عفونت باکتریایی اعضای خون‌ساز بدن، از جمله مغز استخوان، گره‌های لنفاوی، کبد و طحال را متأثر می‌سازد. بیماری در مردان ۶۰ - ۲۰ ساله شایع‌تر است. دوره نهفتگی بیماری ممکن است ۶۰ - ۵۰ روز یا حتی تا چندین ماه باشد. بیماری یک نوع حاد و یک نوع مزمن دارد.

وضعیت بیماری در جهان و ایران

بیماری تب مالت اگرچه در سراسر جهان وجود دارد ولی این بیماری بیشتر در کشورهای دیده می‌شود که فاقد برنامه‌ای موثر برای کنترل این بیماری در حیوانات هستند.

این بیماری در ایران نیز از سالیان پیش به صورت بومی وجود داشته است.

این بیماری، در تمام نقاط کشور، پراکنده است ولی وفور آن در مناطق مختلف، یکسان نمی‌باشد، بطوری که در برخی از مناطق جنوب کشور، از کمترین میزان و در اصفهان و استان مرکزی، براساس برخی از مطالعات، از بیشترین میزان برخوردار بوده است.

این بیماری در ایران برای اولین بار در سال ۱۳۱۱ بروسلاملی تنسیس توسط کارشناسان انستیتو پاستور ایران از کشت خون یک نفر بیمار مبتلا به تب مالت جدا شد و از آن سال به بعد پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای در زمینه ساختن آنتی ژن‌های مختلف و انواع واکسن‌های بروسلوز دامی نیز بدست آمده است.

راه‌های سرایت بیماری به انسان

میکروب بروسلا قادر است از راه‌های زیر وارد بدن انسان شود:

۱ - تماس مستقیم با بافت‌های حیوانی آلوده نظیر خون، ادرار و...

۲- مصرف شیر خام و فرآورده‌های لبنی خصوصاً پنیر تازه، خامه، سرشیر و بستنی (بستنی مهم‌ترین فرآورده لبنی است که می‌تواند باعث بروز بیماری تب مالت شود).

سرایت این بیماری به انسان بیشتر در اثر مصرف شیر آلوده نجوشیده و فرآورده های آن است .

علائم بیماری در انسان

بیماری ممکن است تدریجی یا ناگهانی شروع شود و با یک یا چند مورد از علائم زیر همراه باشد

۲. لرز

۳. ضعف

۴. دردهای استخوانی و درد مفاصل

۵. کاهش وزن

۶. ضعف اعصاب (افسردگی)

۷. از کار افتادگی

علائم شایع در حیوان

سقط جنین — کاهش وزن — کاهش شیر

روش‌های مختلف ورود میکروب به بدن دام عبارتند از:

روش خوراکی: مصرف آب، علوفه و خوردن جفت و ترشحات رحمی آلوده.

پوست: ورود آلودگی به بدن از طریق زخم‌های موجود در پوست می‌باشد.

روش‌های انتقال بیماری در دام

حیوانات مبتلا به بروسلوز در هنگام سقط جنین، عامل بیماری را به شدت از طریق ترشحات رحمی دفع می‌نمایند. همچنین باکتری عامل بیماری از طریق شیر حیوانات مبتلا دفع می‌شود به گونه‌ای که بز آلوده در تمام مدت شیرداری، گوسفند آلوده معمولاً در ۲ ماهه اول و گاو مبتلا در تمام مدت شیرداری، به صورت متناوب عامل بیماری را از طریق شیر دفع می‌نمایند.

درمان بیماری تب مالت

درمان، شامل یک دوره استراحت در رختخواب و مصرف دارو است و معمولاً لازم نیست که بیمار از دیگران جدا شود. تمامی اعضای خانواده که ممکن است از همان محصول لبنی آلوده مصرف کرده باشند، باید تحت معاینه و آزمایش قرار گیرند.

رعایت نکات زیر در رژیم غذایی این بیماران ضروری است :

میزان پروتئین دریافتی باید بالا باشد، تا تخریب پروتئین بدن جبران شود و همچنین وزن بدن در حد مطلوب حفظ گردد. که در این خصوص میزان نیاز به پروتئین می‌تواند از ۱۰۰ تا ۱۵۰ گرم در روز متغیر باشد.

شیر پاستوریزه، عالی‌ترین نمونه از مایعات است که، انرژی، پروتئین، بعضی ویتامین‌ها و برخی مواد معدنی مانند پتاسیم و کلسیم را تأمین می‌کند.

مایعات باید به مقدار زیاد به بیمار داده شود، چرا که مقدار زیادی از آب بدن به صورت عرق دفع می‌گردد.

مهمترین راههای کنترل و پیشگیری :

- عدم مصرف شیر خام و غیر مطمئن

- عدم استفاده از پنیر محلی، خامه، کره تهیه شده از خامه محلی

- عدم مصرف بستنی سنتی دست ساز

- عدم استفاده از سبزی‌های نشسته و ضد عفونی نشده

- واکسیناسیون مرتب دامها و از بین بردن دامهای آلوده به روش صحیح (حذف دامهای آلوده)

مهم ترین راه پیشگیری از بیماری تب مالت از بین بردن عامل بیماری از طریق جوشاندن و یا پاستوریزه کردن شیر و فرآورده های آن است (در مصارف مقادیر کم و و برای سالم سازی شیر خام در منزل باید شیر را در حالت جوش حداقل به مدت یک دقیقه بهم زده و بعد بلافاصله با قرار دادن در آب سرد ، آن را خنک کرده و در یخچال نگهداری نمود .

عدم تماس با ترشحات و بافتهای آلوده حیوانی مثل خون و ترشحات حاصل از سقط جنین دامها ، به خصوص در کسانی که با دام سر و کار دارند . مانند دامداران دامپزشکان کارگران کشتار گاه

همچنین با دادن اطلاعات و آگاهی کافی در مورد راههای انتقال و راههای پیشگیری از بیماری تب مالت به گروههای در معرض خطر (کارگران کشتارگاهها ، دامپروران ، قصابها و ...) می توان از بروز بیماری در این افراد جلوگیری نمود .

استفاده از وسایل حفاظتی از جمله ماسک ، دستکش ، و روپوش برای کسانی که با دام سر و کار

دارند

آسان‌ترین راه برای پیشگیری از بیماری تب مالت، جوشانیدن شیر به مدت ۲۰ دقیقه و استفاده از دستکش هنگام تماس با احشام و دام‌ها است.